

ÖLÜM, GEÇİCİLİK VE KABULLENİŞ: SHAKESPEARE, YAHYA KEMAL VE FROST’UN ŞİİRLERİNDE SONBAHAR

*Death, Impermanence, and Recognition: Autumn in the Poetry of
Shakespeare, Yahya Kemal, and Frost*

Eren BOLAT*

ÖZ: Mevsim kavramı, özellikle de sonbahar, farklı kültürel ve tarihsel bağlamlarda şiirsel söylemde uzun soluklu bir tema olarak yer alır. Sonbaharın genellikle melankoli, düşüş ve iç gözlemle ilişkilendirilen çağrıştırmacı sembolizmi, dünya genelindeki şairler arasında güçlü bir karşılık bulur. Bu mevsimsel motif, varoluşsal sorular, zamanın geçişi ve hayatın acı-tatlı doğası da dâhil olmak üzere insan deneyiminin karmaşık yönlerini keşfetmek için verimli bir zemin sağlar. Şairler sonbaharı ölümlülük, hayatın döngü halinde ilerlemesi ve değişimin kaçınılmazlığı temalarını incelemek için bir mercekle olarak kullanıp nihayetinde insanlık durumuna dair derin bakış açıları sunarlar. Bu makale, farklı kültürel geçmişlerden gelen üç seçkin şairin şiirlerinde sonbaharın temsilini incelemektedir: William Shakespeare, Yahya Kemal Beyatlı ve Robert Frost. Çalışma, her bir şairin sonbahar temasını insan yaşamı, ölüm ve zamanın akıp gidişi üzerine derin düşünceler aktarmak için nasıl kullandığını ele alır. Shakespeare’in “73. Sone”, Kemal’in “Sonbahar” ve Frost’un “Hiçbir Altın Sonsuza Dek Kalmaz” adlı eserlerini tahlil eden bu çalışma, yaşlanma, ölümlülük ve varoluşun geçici doğasına dair bir metafor olarak sonbaharın evrensel ancak kültürel açıdan farklı yorumlarını ortaya koyar. Yapılan incelemeler, sonbaharın şiirde kullanımının evrensel önemini altını çizerken, aynı zamanda farklı kültürel coğrafyalarda yorumlanmasındaki zengin çeşitliliğe de vurgu yapar. Dolayısıyla bu çalışma sadece sonbaharın sembolik önemini incelemekle kalmaz, aynı zamanda kültürel perspektiflerin edebi ifadeyi nasıl şekillendirdiğinin daha derinlemesine anlaşılmasına da katkıda bulunmayı amaçlar.

Anahtar Kelimeler: Dünya Edebiyatı, Shakespeare, Yahya Kemal, Frost, Sonbahar, Şiir

ABSTRACT: The concept of season, and autumn in particular, is a long-standing theme in poetic discourse in diverse cultural and historical contexts. The evocative symbolism of autumn, often associated with melancholy, decline, and introspection, finds a strong echo

* Dr., Hitit Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Yabancı Diller Bölümü, Çorum, ernblitlit@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8148-522X

OPEN ACCESS

© Copyright 2023 Bolat

Geliş Tarihi / Received: 28.01.2025

Kabul Tarihi / Accepted: 14.04.2025

Yayın Tarihi / Published: 21.07.2025

among poets worldwide. This seasonal motif provides a fertile ground for exploring complex aspects of human experience, including existential questions, the passage of time, and the bittersweet nature of life. In its general sense, poets use autumn as a lens through which to probe themes of mortality, the cyclical progression of life, the inevitability of change, and ultimately offering reflective insights into the human condition. This article explores the representation of autumn in the poetry of three distinguished poets from divergent cultural backgrounds: William Shakespeare, Yahya Kemal Beyatlı, and Robert Frost. The study investigates how each poet uses the theme of autumn to convey brooding reflections on human life, death, and the passage of time. By analysing Shakespeare’s “Sonnet 73”, Kemal’s “Autumn”, and Frost’s “Nothing Gold Can Stay”, this paper reveals universal yet culturally disparate interpretations of autumn as a metaphor for ageing, mortality, and the transitory nature of existence. The analysis underlines the cosmic significance of autumn as a metaphor while at the same time highlighting the rich diversity of its interpretation in distinct cultural geographies. This study therefore aims not only to examine the symbolic significance of autumn but also to contribute to a deeper understanding of how cultural perspectives shape literary expression.

Keywords: World Literature, Shakespeare, Yahya Kemal, Frost, Autumn, Poetry

Cite as / Atıf: BOLAT, E. (2025). Ölüm, Geçicilik ve Kabulleniş: Shakespeare, Yahya Kemal ve Frost’un Şiirlerinde Sonbahar. Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 15(30), 63-82. <https://doi.org/10.33207/trkede.1628382>

Yayın Tarihi	21 Temmuz 2025
Hakem Sayısı	Ön İnceleme: (Editör-Yayın Kurulu Üyesi) İçerik İncelemesi: İki Dış Hakem
Değerlendirme	Çift Körleme
Benzerlik Taraması	Yapıldı
Etik Bildirim	tuefdergisi@trakya.edu.tr
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Herhangi bir fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır.
Telif Hakkı/Lisans:	Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi’nde yayımlanan makaleler https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/ tarafından lisanslanır.
	
Date of Publication	21 July 2025

Reviewers	A Internal (Editor board member) Content review: Two External
Review Reports	Double-blind
Plagiarism Checks	Yes
Complaints	tuefdergisi@trakya.edu.tr
Conflicts of Interest	The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest.
Grant Support	No funds, grants, or other support was received.
Copyright & License	Trakya University Journal of Faculty of Letters is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Giriş

İnsanın duygu, düşünce ve gözlemlerini aktarmak için seçtiği edebi türlerin başında şiir gelir. Şairler gözlemledikleri, deneyimledikleri veya hayal ettikleri unsurları veciz ve etkili bir tarzda okuyucuya aktarır. Şairlerin eserlerinde yer verdikleri çeşitli konulardan birisi de insan ile doğrudan ilişkisi olan mevsimlerdir. Mevsimler sadece hava durumu ile ilgili değil aynı zamanda insan psikolojisi ile de doğrudan bağlantılıdır. Ian Hohm vd. (2024) bu konuya dair incelemelerini şöyle dile getirir: “Mevsim döngüleri meteorolojik değişkenlerdeki değişikliklerle tanımlansa da mevsimsel değişkenlik hava durumundaki değişikliklerden çok daha fazlasıyla karakterize edilir. . . mevsimsel döngüler aynı zamanda insan deneyimini ve insan davranışını etkileyebilecek başka türden değişikliklerle de karakterize edilir¹” (s. 153). Bu, mevsimlerdeki değişikliklerin psikolojik ve kültürel düzeyde yankı bulabileceği, günlük faaliyetlerden kültürel uygulamalara ve hatta duygusal durumlara kadar her şeyi etkileyebileceği anlamına gelir. Bu etkilerin, her bir mevsime göre değişkenlik gösterdiği de Hohm vd. (2024) tarafından belirtilir: “. . . belirli mevsimler belirli türden kültürel gelenekler, ritüeller ve büyük ölçekli sosyal olgularla ilişkilendirilir” (s. 153). Her mevsim, tarihsel olarak insanların yaşama, çalışma ve kutlama biçimlerini şekillendiren benzersiz bir dizi çevresel koşulu beraberinde getirir. Örneğin,

¹ Aksi belirtilmediği sürece bu çalışmada kullanılan yabancı kaynakların çevirileri çalışmanın yazarı tarafından yapılmıştır.

genellikle yeniden doğuş ve yenilenme ile ilişkilendirilen bahar mevsimi, ekin ekme, bereketi kutlama ve kıştan sonra hayatın geri dönüşünü işaret eden bir zaman dilimidir. Bol güneş ışığı ve sıcaklığıyla yaz, sıklıkla hasat, festivaller ve sosyal etkinliklerle ilişkilendirilir. Ekinlerin hasat edildiği ve günlerin kısaldığı sonbahar, hüznün, düşünme ve yaklaşan kışa hazırlık zamanı görülür. Soğuk ve karanlığıyla kış, geleneksel anlamda iç muhasebe, dinlenme ve toplumları mevsimin sertliğinden korunmak için bir araya getiren ritüellerle bilinen bir mevsimdir. Genellikle bahsedilen şekilde yorumlanan ve algılanan mevsimler elbette çeşitli kültürlerde ve topluluklarda farklı anlamlara da gelebilir. Bu bağlamda, bu çalışma tüm mevsimleri ele almaktan ziyade sonbahar mevsimini merkeze koyarak üç farklı kültürden gelen üç saygın şairin şiirlerinde sonbahar temasını ve taşıdığı anlamını incelemeyi amaçlar. Bu çalışma için, İngiliz şair William Shakespeare'in "73. Sone", Türk şair Yahya Kemal Beyatlı'nın "Sonbahar" ve Amerikalı şair Robert Frost'un "Hiçbir Altın Sonsuza Dek Kalmaz" adlı şiirleri seçilmiştir. Bu çalışma, William Shakespeare, Yahya Kemal Beyatlı ve Robert Frost'un şiirlerinde sonbahar temasının nasıl işlendiğini karşılaştırmalı olarak analiz ederek farklı kültürel bağlamlarda bu mevsimin hüznün, geçicilik ve dönüşüm gibi ortak temalar etrafında şekillendiğini ortaya koymayı hedefler. Şairlerin sonbaharı yalnızca doğal bir olgu olarak değil, aynı zamanda insanın varoluşsal sorgulamalarının ve zamanın kaçınılmazlığının bir metaforu olarak ele aldıkları görülmektedir.

Sonbahar Teması ve Şiirdeki Yansıması

Sonbahar sözcüğü, Farsça bir kelime olan 'bahar' kelimesinden gelir. Sonbaharın sözlükte "yazla kış arasındaki mevsim; güz, hazan, bağ bozumu" (Türk Dil Kurumu, 2024) anlamları vardır. Sonbahar, bunların dışında mecaz anlamda yaşlılık/yaşlanma için de kullanılır. Belirtilen anlamlara sahip olan sonbahar, sembolik gücü nedeniyle birçok edebi türde, özellikle şiirde, çokça tercih edilen bir tema haline gelir. Nikou'nun (2010) da vurguladığı gibi, "Sonbahar, Orta Çağ'dan yirminci yüzyıla kadar şiirde en sık kullanılan mevsimdir" (s. 417). Nikou, sonbaharın edebi üretim içerisindeki ayrıcalıklı konumuna dikkat çeker. Bu tespit, yalnızca sonbaharın doğaya ait bir zaman dilimi olmasından çok daha fazlasını ifade eder; aslında mevsimin, insanlık tarihindeki en üretken ve derin anlam katmanlarına sahip edebi motiflerden biri olduğunu gösterir.

Bu tercih yalnızca mevsimin duyuşal çağrışımlarından değil, aynı zamanda insan deneyiminin döngüsel yapısıyla kurduğu derin bağlantıdan da kaynaklanır. Edebiyat tarihinde, pek çok şairin sonbahar mevsimini, daha derin anlamlar taşıyan sembolik bir öge olarak kullanması oldukça yaygın ve

beklenen bir durumdur çünkü edebi semboller yer aldıkları eserlere anlatım noktasında büyük bir güç katar. Bunun nedeni de, Tindall'ın (1955) belirttiği üzere, edebi sembolün belirtilmemiş bir şeyin analojisi haline gelerek söylemin sınırlarının ötesine geçmesi ve bir duygu ve düşünce karmaşıklığını somut hale getirmesidir (s. 12). Bu, sonbahar mevsimiyle bağlantılı düşünüldüğünde, sonbaharın güçlü bir edebi sembole dönüştüğünü görmek mümkündür. Bu noktada Northrop Frye'in *Anatomy of Criticism* (2020) adlı eserinde öne sürdüğü döngüsellik fikri dikkat çekicidir. Frye'a göre şiir, doğayı bir yapı ya da sistem olarak değil, döngüsel bir süreç olarak taklit eder. Güneşin, ayın, mevsimlerin ve insan hayatının döngüsel hareketleri etrafında şekillenen ritüeller, doğadaki bu tekrarların kültürel ve sembolik ifadelerle dönüşmesini sağlar (s. 105). Bu bağlamda sonbahar, yalnızca bir mevsim değil, aynı zamanda zamanın döngüsel doğasının şiirdeki en belirgin karşılıklarından biri haline gelir.

Bu düşünsel ve sembolik çerçevede, sonbaharın edebi temsili yalnızca teorik düzeyde değil, şiirsel imgeler aracılığıyla somutlaşan duygusal ve estetik çağrışımlarla da zenginleşir. Edebiyatı sonbahar genellikle değişim, düşüş, olgunluk ve akıp giden zaman temalarını çağrıştırmak için kullanılır. Yazın canlılığından kışın durgunluğuna geçişi sembolize eden sonbahar, hem bir sonu hem de tazelenmeye hazırlığı temsil eder. Sonbaharla ilişkilendirilen zengin imgeler — düşen yapraklar, havanın soğuması ve hasat — melankoli, tefekkür ve değişimin kaçınılmazlığı hissini uyandırır. Nikou'nun (2010) da netleştirdiği gibi, “Sonbahar, yaz ile kış arasında bir geçiş evresidir ve şiirsel anlamda uyanıklık ile kış uykusu, çiçek açma ile çürüme, canlı ile ölü yapraklar, sıcaklık ile soğukluk, başka bir deyişle evrenin ve kalbin yaşamı ile ölümü arasında bir geçiş evresidir” (s. 417). Bu dualiteler, sonbaharı insan deneyimi, özellikle de zamanın kaçınılmaz geçişi ve varoluş döngüleri için ideal bir metafor haline getirir. Şairler, sonbaharı eserlerinin merkezine alarak varoluşun çok yönlü doğasını inceleyebilir, çürümenin ve her şeyin bir sonu olduğu bilgisinin karşısında bile ortaya çıkan anları yakalayabilirler. Bu da sonbaharı sadece duygusal imgeler açısından zengin değil, aynı zamanda insan hayatını tanımlayan duygusal ve varoluşsal gerçekleri derinden çağrıştıran bir mevsim haline getirir. Bahsedilen sebeplerden dolayı sonbahar birçok şiirde işlenen konulardan biri haline gelir.

William Shakespeare (1564 –1616) ve “73. Sone”

Dünya edebiyatında saygın bir yeri olan İngiliz şair ve oyun yazarı William Shakespeare, İngiliz edebiyatının mümtaz şahsiyetlerinden biridir. Boyce (2005), Shakespeare'in hayatının üç temel dönemden oluştuğunu

belirtir: “İlk 20 yılı, babasının yerel bir kurumun üyesi olduğu Stratford’da geçer. Londra’daki aktörlük ve oyun yazarlığı kariyeri yaklaşık 25 yıl sürer. Son olarak, ölümünden önce yaklaşık beş yıl boyunca yerel eşrafın orta derecede varlıklı bir üyesi olduğu Stratford’da emekli olur” (s. 1). Shakespeare’in hayatındaki bu üç dönem, onun küçük bir kasabada başlayan hayatına, Londra’da ünlü bir oyun yazarı olmasına ve nihayetinde kendi memleketinde saygın bir beyefendiye dönüşmesine uzanan yolculuğuna dair fikir verir. Hayatının her aşaması onun edebi dehasının gelişimine ve ardında bıraktığı ebedi mirasına katkıda bulunur. Tüm hayatı boyunca Shakespeare’in ilk ve en önemli başarılarını elde ettiği alan tiyatrodur. Baker’ın (2009) da belirttiği gibi, “1594 yılına gelindiğinde, William Shakespeare Londra sahnelerinde tanınan bir oyun yazarıydı” (s. 24). Tiyatro alanına damga vuran Shakespeare, daha sonra yazdığı sonelerle de büyük ses getirir. “Shakespeare 1590’lar boyunca ve belki de biraz daha sonra, İngiliz şiirinin yapıtlarından biri olan karmaşık bir aşk şiirleri² dizisi olan sonelerini yazar” (Boyce, 2005, s. 4). Yalnız, Shakespeare’in kaleme aldığı soneleri yayımlaması biraz zaman alır. “Tiyatroya yaptığı muazzam katkıların yanı sıra, Shakespeare yıllar boyunca bir şiir dehası olarak kalır ve 1609’da meşhur ve eleştirmenlerce beğenilen bir sone döngüsü yayınlar” (Bloom, 2010, s. 3). Etkili bir üslubu olan Shakespeare, döneminin bakış açısından farklı olarak “insanın güzelliğini bir övgü ve bağlılık nesnesi olarak idealize eder” (2010, s. 3). Shakespeare’in sonelerinde güzellik çoğu zaman, ölümlülük ve ölümsüzlük arzusu temalarıyla ilişkilendirilir. Bunların dışında Shakespeare, “sonenin duygusal yelpazesini genişleterek sevinç, gurur, utanç, iğrenme, üzüntü ve korku gibi duyguları da dâhil eder” (2010, s. 3). Shakespeare bu çeşitliliği sağlayarak sone formuna daha önceki sonelerde bulunanlardan genellikle daha incelikli ve karmaşık olan bir duygu zenginliği katar. “Shakespeare’in kendi soneleri geleneğin birçok kuralını hem yeniden üretir hem de parodisini yapar” (Bate, 2010, s. 143). Geleneksel yaklaşımda soneler idealize edilmiş aşk, güzellik ve karşılıksız sevginin acıları gibi temalara odaklanıyor olsa da Shakespeare, soneye insan

² “Bu şiirlerin genellikle bir erkek ve bir kadın arasındaki gerçek aşkı yansıttığı düşünülür, ancak muhtemelen sadece Shakespeare’in gözde bir tür arayışını temsil ederler” (Boyce, 2005, s. 4). Bu alıntı, Shakespeare’in sonelerinde ifade edilen aşkın doğası ve bunların kişisel deneyimlerini mi yansıttığı yoksa popüler bir edebi form içinde yaratıcı bir çalışma mı olduğu konusunda uzun süredir devam eden tartışmalara vurgu yapar. Birçok okuyucu geleneksel olarak bu eserleri hem erkeklere hem de kadınlara duyulan gerçek aşkın ifadeleri olarak görürken, diğerleri bunların aslında popüler bir türdeki edebi denemeler olarak daha doğru anlaşılabilceğini öne sürer.

deneyiminin karmaşıklığını yansıtan daha çeşitli ve bazen çelişkili bir duygu biçimi getirir.

Bu edebi türe yenilik getiren Shakespeare'in soneleri büyük başarıya kavuşur. Baker'ın (2009) da belirttiği üzere, "Shakespeare'in sonelerinin birçoğu en iyi eserleri arasında kabul edilir ve zamana karşı direnç gösterir. (Onun soneleri) Yüzyıllar boyunca, farklı geçmişlerden gelen farklı insanlar için pek çok şey ifade eder" (s. 28). Shakespeare'in sonelerinin kalıcı etkisi, onların olağanüstü edebi niteliklerinin ve kültürler ve nesiller arasında geniş bir okuyucu kitlesinde yankı uyandırma kapasitelerinin bir kanıtıdır. Özünde, Shakespeare'in soneleri, geçmişleri ne olursa olsun her yeni okuyucuya ve her yeni nesle anlamlı bir şeyler sunan ortak bir kültürel miras haline gelir. Shakespeare'in en iyi eserlerinden bazıları olarak görülmelerinin ve zamana karşı direnmelerinin nedeni de budur.

"73. Sone", birçok etkileyici sone yazan Shakespeare'in, bu çalışmada sonbahar teması açısından incelenecek eseridir. "73. Sone", 14 dizeden oluşan geleneksel İngiliz veya Shakespeare sonesi yapısını izler. Şiir üç dörtlükten oluşur ve bunu kafiyeli son bir beyit takip eder. Şiir, konuşmacının yaşlanmasını tanımlamak için farklı bir metafor sunarken, sonlara doğru bu imgeler üzerine bir çözüm veya değerlendirme sunar. Shakespeare, bu şiirinde yaşlanma ve ölüm, zaman ve değişim, aşk ve yitim gibi temalara yer verir, bunu yaparken de sonbahar mevsiminden faydalanır.

Shakespeare (1993), açılış satırlarında sonbahar temasını açık bir şekilde hissettirir: "Bak, göreceksin bende başladığını güzün:/ Ayaza karşı titrer dallardaki yapraklar,/ Sararır, tek tük kalır, düşerler bütün bütün;/ Kuş sesleri kesilmiş, yıkık boş tapınaklar" (s. 187; çev. Halman³). İlk kıtada konuşmacı, genç bir adama hitap ederek başlar. Gençlerin, konuşmacıda sonbaharın sonlarına benzeyen yılın bir dönemini gözlemleyebileceklerini sezdirir. Bu dönem, çürümenin başlangıcını ve yaşamın sonuna yaklaşıldığını gösteren 'sarı yapraklar' imgesiyle sembolize edilir. 'Tek tük' ifadesi bu imgeyi yoğunlaştırarak konuşmacının, gençliğin ve diriliğin parlak yanlarının büyük ölçüde solduğunu, yaşamın son evresinde olduğunu gösterir. Soğuğa karşı titreyen dallar konuşmacının yaşlılıktaki kırılganlığını temsil eder. Soğuk, ölümle bağlantılı olan ve yaklaşmakta olan kışın sertliği anlamına gelir. 'Yıkık boş tapınaklar' ifadesi ise bir zamanlar hayat ve şarkı dolu, şimdi ise

³ Talat Sait Halman'ın çevirisi tercih edilmiştir çünkü Halman, hem şiirin anlam katmanlarını koruyan hem de Türkçedeki şiirselliği ön planda tutan bir yaklaşım benimsemektedir. Şiirin imgesel yoğunluğu, ritmi ve duygusal tonu Halman'ın çevirisinde başarılı bir biçimde yansıtılmıştır.

ıssız ve sessiz, yapraksız ağaçlar imgesini çağrıştırır. Shakespeare, bu metafor ile aynı zamanda VIII. Henry döneminde manastırların/tapınakların kapatılmasına gönderme yaparak bir çürüme ve bu çürümeyle beraber gelen güzelliğin kaybını akla getirir.

Takip eden dörtlükte anlatıcının sonbahar ve ölümle olan ilişkisi daha da belirgin bir haldedir: “Bak, göreceksin bende alaca karanlığı:/ Nasıl güneş batıdan solgun solgun gidince/ Kefen örten eliyle ezerse her ışığı/ Ölümün kan kardeşi kapkara çirkin gece” (s. 187; çev. Halman). Şiirde geçen ‘alacakaranlık’, konuşmacının yaşlılığını simgeler ve yaşamının son evresinde olduğunu düşündürür. Solan ışık, yaşamın yavaş yavaş azaldığını ve kaçınılmaz son olarak ölümü simgeleyen karanlığa doğru ilerlediğini ifade eder. Alacakaranlığın ardından ölümü temsil eden ‘kapkara gece’ gelir. Gece, Shakespeare’in eserlerinde sıklıkla ölümle bir tuttuğu uykunun ‘kan kardeşi/ikinci benliği’ olarak adlandırılır. ‘Kefen örten’ ifadesi ise, tüm yaşam mücadelelerinin ve eylemlerinin sona erdiği ölümün nihailiğini ve huzurunu akla getirir. Bu dörtlük, ölüme yaklaştıkça kaçınılmazlık duygusunun bireyde iyice derinleştiğini yansıtır.

Üçüncü dörtlükte konuşmacı, sönmekte olan bir ateş metaforundan bahseder: “Bak, göreceksin bende ateşin korları var:/ Genç ve dinç günlerinden kalma küller üstünde/ Ölüm döşeğindeymiş gibi fersiz yatarlar;/ Eceline ermiştir ateş kendi gücünde” (s. 187; çev. Halman). Parlak bir yapıya sahip olan kor, konuşmacının bir zamanlar canlı bir formda yanan ama şimdi gençliğinin külleri üzerinde yatan hayatının son kalıntılarını sembolize eder. Bu küller, geçmişteki ateşin ve canlılığın artık zayıf bir sıcaklığa dönüşmüş kalıntılarıdır. Bir zamanlar yaşamın ve enerjinin sembolü olan ateş, artık eski halinin sadece bir gölgesidir ve yaşamın sonuna yaklaşıldığını gösterir. Ateş, sonunda söneceği yer olan bir ‘ölüm döşeğine’ benzetilir. Ateşin harlı zamanındaki benzer enerjiye ve güce sahip olan birey, artık sönmeye ve küllenmeye aşamasındaki bir ateş gibi serüvenini tamamlamak üzeredir. Bu metafor, bir zamanlar büyüme ve canlılığı besleyen zamanın şimdi çürüme ve ölümün aracı olduğu yaşam çelişkisini de gösterir.

Son beyit, önceki imgelere dair derinlikli bir sonuç ortaya koyar: “Senin bunları görmem arttıracak sevgini / Ayrılık yakın diye çok seveceksin beni” (s. 187; çev. Halman). Anlatıcı, hitap ettiği gencin, yaşlanma sürecini ve yaklaşan ölümün belirtilerini algıladığını kabul eder ve bu farkındalığın, tezat bir şekilde genç adamın aşkını güçlendireceğini öne sürer. Paradoks gibi görünen anlatı ile Shakespeare, ölümlü olmanın farkına varılmasıyla

birlikte aşkın daha yoğun ve değerli hale geleceğini sezdirir. Shakespeare bu bakış açısı ile henüz “vakit varken tomurcukları toplamanın” (Herrick, 2003, s. 72), hayatın ve aşkın değerini bilmenin önemine dikkat çeker.

Tüm incelemeler göz önünde bulundurulduğunda, “73. Sone” Shakespeare’in kendi yaşlanma süreci üzerine bir tefekkürü olarak yorumlanabilir. Shakespeare, sonbahar, alacakaranlık ve sönmekte olan ateş metaforlarını, yaşlanmanın ve ölümün kaçınılmazlığına dikkat çekmek için kullanır. Bununla birlikte, Shakespeare’in sonesinin tamamen karamsar bir tona sahip olduğunu söylemek pek mümkün değildir. Şiirin bütününde aynı zamanda ölüm karşısında sevginin/aşkın önemi ve değeri de ön plana çıkar. Konuşmacının yaşlandığını kabul etmesi yaşadığı aşkı azaltmaz, aksine artırır, çünkü aşk, doğası tam anlamıyla anlaşıldığında ve kabullenildiğinde daha da değerlenir.

Yahya Kemal Beyatlı (1884- 1958) ve “Sonbahar”

Yahya Kemal, Cumhuriyet Dönemi Türk şairi ve yazarıdır. 74 yaşında vefat eden Yahya Kemal, yaşamı boyunca *Kendi Gök Kubbemiz* (1961), *Eski Şiirin Rüzgârıyla* (1962) ve *Aziz İstanbul* (1964) gibi eserleri kaleme alır. Türk şiirinin beğenilen şiirleri arasında yer alan “Sessiz Gemi” adlı şiir de Yahya Kemal tarafından yazılır. Şairin şiir anlayışı, Batı’da gözlemlediği edebi yaklaşımların etkisiyle şekillenir ve onu Türk edebiyatının köklerine dönerek bir kimlik arayışına yönlendirir. Bu bağlamda, Yivli’nin (2021) de ifade ettiği gibi, Yahya Kemal “bizim klasiklerimiz nedir” sorusunu sorarak işe başlar ve bu soruya Divan Edebiyatı cevabını vererek poetikasını bu çizgide temellendirir. Bu nedenle şiirleri, modern şiir ile Divan edebiyatı arasında bir köprü kurar. Öte yandan, Yahya Kemal yalnızca geçmişe yönelmekle kalmaz; Türkçenin yenileşme ve sadeleşme sürecine de katkıda bulunmak ister. Aktan’ın (2015) belirttiği gibi, şair, “yenileşme ve sadeleşme yolunda olan Türkçe ile bir şiir dili kurmak” amacındadır (s. 3). Bu yaklaşım, onun dilin dönüşümüne duyduğu ilgiyi ve Türk şiirinin çağın ruhuna uygun biçimde yeniden canlandırılmasına olan katkısını ortaya koyar. Yahya Kemal, bu ikili yaklaşımıyla hem gelenekten beslenen hem de modernleşmeyi hedefleyen bir şiir anlayışı geliştirir.

Yahya Kemal’e ve onun Türk şiiri içindeki önemine dair en detaylı bilgiler Ahmet Hamdi Tanpınar’ın 1962 yılında kaleme aldığı *Yahya Kemal* adlı çalışmada yer alır. Tanpınar (1995) hocası ve üstadı Yahya Kemal’in Türk şiiri için önemini, onu Batılı büyük şairlerle mukayese ederek ifade eder: “1830 yıllarında Fransız şiiri için Hugo, 1890 senelerinin şiir gençliği için Valéry ve Gide, Pierre Louijs için ve daha yaşlıları için Malerbé ne ise,

Jaurés ve Barrés, Morréas daha sonraki nesiller için ne olmuşlarsa, Yahya Kemal de bizim için oydu” (s. 31). Tanpınar, Yahya Kemal’i bu aydınlarla bir tutarak onun Türk şiiri üzerinde benzer bir dönüştürücü etkiye sahip olduğunu öne sürer. Hugo’nun Fransız edebiyatında yaptığı gibi Yahya Kemal de Türk şiirine yeni bir hayat ve yön kazandırarak edebi bir yenilenme döneminde etkili olur. Eserleri, tıpkı Valéry ve Gide’in eserleri gibi, genç nesle hitap ederek onlara yeni şiirsel formlar ve fikirler keşfetmeleri için ilham verir. Yahya Kemal’in Türk dili ve şiirsel ifade üzerindeki etkisi, Malerbé’nin Fransız edebiyatındaki rolüne benzetilebilir — her ikisi de kendi kültürlerinin dilini arıtmaya ve yüceltmeye çalışır. Özünde Tanpınar’ın yaptığı bu karşılaştırma, Yahya Kemal’in sadece Türk şiirini şekillendirmekle kalmayan, aynı zamanda döneminin edebi ve entelektüel ruhunu tanımlamaya yardımcı olan kültürel bir öncü olarak rolünü vurgular. Tanpınar (1995), Yahya Kemal’i kısa ve net haliyle şöyle tanımlar: “(Yahya Kemal) Yeninin ve milli olanın bayrağıydı” (s. 31). Bu ifadesiyle Tanpınar, Yahya Kemal’in hem bir yenilikçi hem de ulusal kültürün koruyucusu olarak ikili rolünü öne çıkarır. O, köklerine sadık kalarak modernleşmeye çalışan bir ulusun beklentilerini somutlaştıran, Türkiye’nin kültürel canlanmasında merkezi bir figürdür.

Türk edebiyatı için bu derece öneme sahip olan Yahya Kemal’in mevcut çalışmada “Sonbahar” adlı şiiri seçilmiştir. “Sonbahar” şiiri Yahya Kemal’in 1961 yılında yayımladığı *Kendi Gök Kubbemiz* adlı şiir kitabında yer alır. “Şiir terbiyesinin mühim bir tarafını sembolizmde yapan” (Tanpınar, 1995, s. 147) Yahya Kemal, “Sonbahar” şiirinde, şiirin başlığından da anlaşılacağı üzere sonbahar mevsimini konu edinir. Sonbaharı ölüm ve sonrasını temsil edecek yönde işleyen Yahya Kemal, şiirinde insanın hayat yolculuğunu lirik bir tarzda aktarır.

Yahya Kemal (1974) şiirinin ilk satırında, “Fânî ömür biter, bir uzun sonbahâr olur” (s. 85), ifadeleriyle insan yaşamı ile sonbahar mevsimi arasında bir mecaz kurarak şiirin tonunu hemen belirler. “Yaprak, çiçek ve kuş dağılır, târümâr olur” satırında yararlandığı doğa unsurlarının—yapraklar, çiçekler ve kuşlar—dağılıp yok olduğu imgesi, çürüme ve kayıp hissi uyandırarak sonbahar ile yaşamın sonu arasındaki bağlantıyı vurgular. Takip eden satırlarında, “Mevsim boyunca kendini hissettirir vedâ/ Artık bu dağdağayla uğuldar deniz ve dağ” (s. 85), ‘veda’ kelimesi, ölüm temasını güçlendiren bir sonluluk ve ayrılık hissi uyandırır. Veda duygusunu tüm mevsime atfederek doğayı kişileştirir. Yine aynı şekilde, denizin ve dağın kederle uğuldayarak kişileştirilmesi, doğanın yaşamın geçişi için yas tuttuğuna dair güçlü bir imge yaratır.

“Yazdan kalan ne varsa olurken haşır neşir;/ Günler hazinleşir, geceler uhrevîleşir” (s. 85) satırlarıyla Yahya Kemal, gençliğin ve canlılığın simgesi olan yazın kalıntılarının sonbaharda da varlığını sürdürdüğünü, ancak hüznle renklendiğini belirtir. Şiirin melankolik tonu, hüznü günlerin ve uhrevî gecelerin betimlenmesiyle daha da öne çıkar. Bu hüznü hali sonraki satırda da devam eder: “Teşrinlerin⁴ bu hüznü geçer tâ iliklere” (s. 85). Kemiklere kadar sirayet eden hüznün imgesi, kederin derinlerde yatan, fiziksel bir tezahürüne işaret eder. Yahya Kemal, sonbaharla özdeşleşen ekim/kasım aylarının hüznünün iliklere işlediğini söyleyerek melankoli duygusunu yoğunlaştırır. Bu dize, mevsimin hüznünün derin, neredeyse fiziksel etkisini aktararak bunun yalnızca dışsal değil, kişinin varlığının özünü derinden etkileyen bir deneyim olduğunu sezdirir.

İnsanı yaşam sürecinde bir yolcuya benzeten Yahya Kemal, şiirinde şu satıra yer verir: “Anlar ki yolcu, yol görünür serviliklere” (s. 85). ‘Yolcu’, yaşam yolculuğu yapan birey için bir metaforudur. Genellikle ölüm ve yaşla ilişkilendirilen servi ağaçları imgesi ise, yolcunun yolculuğunun sonuna yaklaştığını hissas eder. Servilere giden yolun görünürlüğü, yolcunun nihai hedefin artık görünürde olduğunu fark etmesiyle, yaklaşan sona dair bir farkındalığa delalet eder. Giderek yaklaşan/yaklaşılan ölüm, devamındaki satırlarda da hissedilir: “Dünyânın ufku, gözlere gittikçe târ olur/Her gün sürüklenip yaşamak rûha bâr olur” (ss. 85-86). Kararan ufuk, ölümün yavaş yavaş yaklaştığını sembolize eder. Şiir ilerledikçe, yaşama eyleminin ruh için giderek zorlaştığı ve baskıcı hale geldiği, bir yük ve yorgunluk duygusu yarattığı hissedilir. Yahya Kemal bu ifadeleriyle sona yaklaştıkça, hayatın giderek daha zor ve külfetli hale geldiğini ifade eder.

Yahya Kemal daha sonraki satırlarında, zor hale gelen yaşamın, farkındalığın ve sonun bilincine varmanın etkisiyle daha sakin bir hal alacağını ima eder: “İnsan duyar yerin dile gelmiş sükûtunu;/ Bir başka mûsikîye geçiş farzeder bunu” (s. 86). Bu dizelerde şiir tefekkür dolu bir tona bürünür. ‘Toprağın sessizliği’, yaşamın canlılığıyla keskin bir tezat oluşturan ölümün sessizliğini temsil eder. Bununla birlikte, bu sessizlik ‘başka bir müziğe geçiş’ olarak yorumlanır ve ölümün bir son değil, farklı, belki de sonsuz bir varoluşa geçiş olduğunu imler. Zor olan hayatın, sükûna dönüşmesi ise kabulleniş ve teslimiyet ile başlar: “Teslîm olunca va’desi gelmiş zevâline;/ Benzer cihâna gelmeden evvelki hâline” (s. 86). Teslim olma fikri, belki de bir boyun eğme veya rahatlama duygusuyla ölümü pasif bir tavırla kabullenmeyi çağırıştırır. ‘Dünyaya gelmeden önceki’ durumla

⁴ “Eski takvimde ekim ve kasım ayları için kullanılan ortak isim” (Türk Dil Kurumu, 2024).

yapılan karşılaştırma, bir yokluk durumuna, yaşamın kaynaklandığı boşluğa huzurlu bir geri dönüş fikrini uyandırır.

Şiirin sonlarına doğru Yahya Kemal, düşen yaprak ile ayrılan ruh arasında bir bağlantı kurar: “Yaprak nasıl düşerse akıp kaybolan suya,/ Ruh öyle yolların uyanılmaz bir uykuya” (s. 86). Akan suyun içinde kaybolan yaprak imgesi, bir sonluluk ve geri dönülmezlik hissi uyandırır ve ruhun yolculuğunu akan bir suya düşen yaprağa benzetir. Yaşamı temsil eden yaprak, zamanın geçişini ya da varoluşun akışını simgeleyen suya düşer. Suyu düşen yaprak gibi ruh da zamanın akıntıları içinde eriyerek doğal döngünün bir parçası haline gelir ve bireysel kimliğini kaybeder. Yahya Kemal, ruhun ayrılışını derin, ebedi bir uykuya benzeterek ölümün kalıcı bir durum olduğu temasını perçinler. Ölümün bitmeyen bir uykuya benzeyen tasviri, bir önceki satırda kurulan doğa imgesiyle uyumlu olarak bir huzur ve kaçınılmazlık hissi uyandırır.

Son iki satırda ise okuyucu, artık yolculuğun tamamlandığını anlar: “Duymaz bu ânda taş gibi kalbinde bir sızı:/ Farketmez anne toprak ölüm mâceramızı” (s. 86). Kalbin bir taşla benzetilmesi, ruhun dünyadan ayrılırken dünyevi varoluşun acılarından ve yüklerinden kurtulduğunu ima eden bir his ya da duyu eksikliğine işaret eder. Bu son anda acının olmaması, ruhun artık yaşamın zorluklarından etkilenmediği bir hali veya huzurlu bir geçiş hissiyatını sezdirir. Son satır, odak noktasını bireyden dünyanın kendisinin daha geniş bağlamına kaydırır. Besleyip büyüten ve hayat veren bir varlık olarak kişileştirilen toprak, bireyin ‘ölüm macerasından’ habersiz veya kayıtsız bir halde resmedilir. Yahya Kemal, her insanın yaşamının ve ölümünün bir anlatısı veya önemi olduğunu, ancak bu anlatının/hikâyenin yeryüzünün engin ve kalıcı varlığı tarafından fark edilmediğini vurgular.

Mecazlarla, edebi sanatlarla dolu dizeler göz önünde bulundurulduğunda Yahya Kemal’in “Sonbahar” şiirinin, ölüm temasını sonbahar mevsimi aracılığıyla yansıttığı görülür. Yahya Kemal metaforik üslubuyla ölümün sessiz, neredeyse dingin doğasını, dünyanın ölümlülüğünün daha derin ve hüznü farkındalığıyla tezat oluşturacak şekilde aktarır. Şiirin başlangıcındaki melankolik havadan şiirin sonlarına doğru daha sakin bir tona geçiş yapan Yahya Kemal, hem ölümün kaçınılmazlığını hem de yeni bir varoluş durumuna huzurlu bir geçiş olasılığını okuyucuya verir. Yahya Kemal’in (1974) “Sessiz Gemi” adlı şiirinde sezindirdiği gibi, belki de bu yüzdendir birçok gidenin, gittiği yerden memnun oluşu ve dönmeyişi.

Robert Frost (1874 - 1963) ve “Hiçbir Altın Sonsuza Dek Kalmaz”

Amerikan şiirinin önde gelen şairlerinden olan Robert Frost, “kırsal yaşama dair tasvirleri, Amerikan konuşma diline hâkimiyeti ve sıradan insanları günlük durumlarda tasvir eden gerçekçi dizeleriyle” (Gerber, 2024) bilinir. Frost, şiirlerinin dışında mektup ve tiyatro oyunu tarzında da birçok esere sahiptir. Farklı türlerde eserleri kaleme alan Frost’u, Amerikan ve dünya edebiyatında belli bir yere taşıyan edebi tür ise şiirdir. Faggen (2008), Frost’un biçim kavramına odaklanan şiir poetikasını üç temel alana ayırarak ele alır: ses, mecazi dil ve pastoral ortam. Frost, ‘duyunun sesine’ değer veren, şiir ve düşüncede metaforun önemini öne çıkaran bir şairdir (ss. 25-26).

Şiirlerinde kullandığı üslup Frost’u zamanının ötesini taşır. Şiirleri detaylı incelendiğinde açıkça görülür ki “Frost, 19. yüzyıl Amerikan şiiri ile modernizmin kesiştiği noktada durur; çünkü onun şiirlerinde 19. yüzyıla ait pek çok eğilim ve geleneğin doruk noktasının yanı sıra 20. yüzyıldaki çağdaşlarının eserleriyle paralellikler bulunabilir” (Poetry Foundation, 2024). Günlük dili kullanması, karmaşık psikolojik durumları irdelemesi ve genellikle muğlak ya da ironik tonları seçmesi onu, T.S. Eliot ve Ezra Pound gibi 20. yüzyıl modernist şairleriyle yakınlaştırır. Frost, geleneksel şiir biçimlerini muhafaza etmenin yanı sıra, modernizmin bireysellik vurgusu ve dünyaya yönelik eleştirel bakış açısı gibi karakteristik özelliklerini eserlerine dâhil ederek geleneksel ve modern arasında bir sentez oluşturur. Bununla birlikte Frost’un şiirlerinde yer verdiği semboller de dikkat çeker. Bu doğrultuda, “Sembollerini kamusal alandan alan Frost, birçok eleştirmenin de belirttiği gibi, Ezra Pound ve Amy Lowell’ın imgeciliğini yansıtan özgün, modern bir üslup ve doğrudanlık ve ekonomi duygusu geliştirir” (Poetry Foundation, 2024). Bu değerlendirme, Frost’un sembolleri yalnızca bireysel çağrışımlar üretmek amacıyla değil, aynı zamanda ortak kültürel bilinçten beslenerek çok katmanlı bir anlam alanı yaratmak için kullandığını gösterir. Dolayısıyla Frost, 19. yüzyıl geleneklerini, modernist hareketle sentezleyen bir geçiş figürü olarak görülebilir ve bu da onun çalışmalarını Amerikan edebiyatının iki dönemi arasında kritik bir bağlantı haline getirir.

Bahsedilen karakteristik üslubu, Frost’u zamanının ve sonrasının büyük şairlerinden biri haline getirir. Onun büyüklüğünü kendisi de Amerikalı bir şair olan Randall Jarrell (1963) şöyle dile getirir: “Robert Frost, Stevens ve Eliot ile birlikte, bana göre bu yüzyılın Amerikan şairlerinin en büyüğüdür. Frost’un meziyetleri olağanüstüdür” (s. 4). Jarrell, Frost’un gelenek ve yeniliği, erişilebilirlik ve derinliği dengelemedeki olağanüstü yeteneğine değinerek onu 20. yüzyıl Amerikan şiirinin merkezi bir figürü ve dönemin edebi dünyasını şekillendirmede Stevens ve Eliot’a denk bir şair olarak

görür. Jarrell (1963), Frost’a dair neden böyle düşündüğünü takip eden satırlarda açıklar: “Yaşayan başka hiçbir şair sıradan insanların eylemleri hakkında bu kadar iyi yazmamıştır: harika dramatik monologları veya dramatik sahneleri, çok az şairin sahip olduğu insan bilgisinden kaynaklanır ve bazen gerçek konuşma ritimlerini mutlak bir ustalıkla kullanan bir dizelye yazılır” (s. 4). Jarrell, Frost’un insan doğasına dair derin bilgisini takdir eder ve gündelik hayata dair içgörülerinin çağdaşları arasında benzersiz olduğunu öne sürer. Dahası Jarrell, Frost’un dil konusundaki ustalığını, özellikle de konuşmanın doğal ritimlerini kullanışını vurgular. Daha biçimsel veya stilize şiirsel formların aksine, Frost’un dizeleri genellikle günlük konuşma ahengini yansıtır ve şiirini erişilebilir ve ayakları yere basan bir hale getirir. Günlük konuşma dilini metrik hassasiyetle harmanlama yeteneği, Frost’un şiirine benzersiz bir güç verir, sıradan olanı olağanüstü hale getirir ve okuyucuların bu güzelliği ve önemi görmelerini sağlar.

Frost, birçok eleştirmen tarafından “‘doğa şairi’ olarak tanımlanır” (Baym, 1965, s. 713). Bunun temelinde de Frost’un kırsal ve doğal alana yönelik imgelere şiirlerinde yer vermesidir. Bir doğa şairi olarak tanımlanan Frost, bu tanımlamayı destekler nitelikte eserlerinde mevsimlere de yer verir. Baym (1965), “Frost’un mevsimsel imgeleri kullanmasının, bir yeniden doğuş temasını zorunlu olarak akla getirdiğini” (s. 714) söyler. Frost, mevsimlerin doğal döngülerini sık sık kullanır, ancak bunları ele alışı sadece yeniden doğuşla doğrudan ilişkilendirmekten daha incelikli ve karmaşıktır. Frost’un mevsimsel imgeleri, yaşamın döngüsel doğasını yansıtır ve her mevsim insan deneyiminin farklı aşamalarını sembolize eder. Örneğin, bahar ekseriyetle yenilenmeyi ve yeniden doğuşu temsil ederken, kış ölümü veya uykuyu simgeler. Ancak Frost bu imgeleri sürekli olarak umutlu ya da iyimser bir yeniden doğuş temasını aktarmak için kullanmaz. Bunun yerine, genellikle bu döngülerin daha karanlık veya daha muğlak yönlerini irdeler. Brodsky (1994), doğanın Frost için ne ifade ettiğine dair şunları söyler: “Bu şair için doğa ne dost ne düşmandır, ne de insan dramının fonudur; doğa bu şairin dehşet verici otoportresidir” (para. 9). Bu bakış açısı, doğayı şiirde yalnızca bir mekân ya da bir etken olmaktan çıkarıp kişisel ve sembolik bir varlığa dönüştürür ve Frost’un doğal dünyayla ilişkisini yoğun, içe dönük bir deneyim haline getirir. Frost’un doğayla olan girift ilişkisini daha iyi anlatabilmek için sonbahar temasını işleyen “Hiçbir Altın Sonsuza Dek Kalmaz” şiiri mevcut çalışmada seçilmiştir.

“Hiçbir Altın Sonsuza Dek Kalmaz”, Frost’un antolojilerde en çok yer alan şiirlerinden biridir. Sekiz dizelik şiir, dört kafiye beyitten oluşur (Fagan, 2007, s. 239). Şiirinin merkezinde değişkenlik/değişebilirlik teması

yer alır ve “birbirine zıt mevsimler ve duygu durumlarıyla” (Hart, 2017, s. 243) bu değişkenlik aktarılır. Parini (1999), şiirin etkileyiciliğine dair şu sözleri dile getirir: “Bunun gibi bir şiir, yakın doğa gözleminin, doğanın süreçlerine duyulan tutkulu bir sempatinin ve doğanın metaforik potansiyeline dair ince ayarlanmış bir farkındalığın ürünüdür” (s. 200). Frost (1930), şiirin henüz ilk satırlarında yoğun bir muğlaklık hissi verir: “İlk yeşil altındır doğada” (s. 272). Meyers (1996) ilk dizeyi şöyle yorumlar: “Bu, doğanın ilkbahardaki ilk yeşilinin şimdi sonbahar altınına dönüştüğü ya da doğanın ilk büyümesinin altın olduğu ya da çok kısa sürdüğü için rengini koruyamadığı ve sonbaharda yapraklar dökülür dökülmez solduğu anlamına gelebilir” (s. 178). Bu durum, Frost’un kısa şiirinin katmanlı karmaşıklığını, özellikle de açılış dizesindeki belirsizliğini gösterir. Frost’un ‘altın’ı seçmesi bilhassa önemlidir çünkü hem değerli bir şey fikrini hem de bu değerlin kaçınılmaz soluşunu çağırıştırır. İster yaprakların değişen renklerine gerçek bir gönderme olarak, ister hayatın altın anlarının kısalığı üzerine daha sembolik bir düşünce olarak okunsun, ilgili dize değişebilirliğin özünü yansıtır.

Frost (1930) ikinci satırda, “Tutulması en zor renk tonudur” (s. 272), bir paradoks ve öngörü hissi yaratır. ‘İlk yeşil’ ‘altın’ olarak tanımlanırken, aynı zamanda ‘tutulması en zor renk tonu’ olarak nitelendirilir. Bu tasvir, altın yeşilin temsil ettiği güzelliğin kırılgan olduğu ve kolayca kaybedilebileceği hissini verir. Doğanın geçiciliğini ve değişimin kaçınılmazlığını sezdirir. Bunun dışında Frost, bu dizesinde dişil bir ifade (her/onun⁵) tercih ederek doğayı kişileştirir, ona dişil bir nitelik kazandırır ve besleyici, ancak geçici bir güç olduğuna işaret eder.

Üçüncü dizede, “İlk tomurcuğu bir çiçektir” (s. 272) ifadesiyle geçici güzellik temasını sürdüren Frost, ilk tomurcuğu/yaprağı bir çiçeğe benzetir. Bu karşılaştırma doğal dünyanın narin ve geçici doğasını simgeler. Bir çiçek genellikle güzellik ve neşenin sembolü olarak görülür, ancak aynı zamanda kısa ömrüyle de bilinir. Bir tomurcuğu/yaprağı geleneksel anlamda güzelliği ve kırılganlığı simgeleyen bir çiçeğe benzeten Frost, hayatın güzel anlarının geçici doğasına dair güçlü bir anlatı sunar ve dördüncü satırda bunu ifade eder: “Fakat kısa sürer bu güzellik” (s. 272). Frost’un bu dizesi bir ivedilik duygusu verir. Okuyucuya hayatın altın evresinin ya da herhangi bir güzel anın kısacık olduğunu ve hızla yitip gittiğini hatırlatır.

⁵ İngilizcede şahıs zamirlerinde ve iyelik sıfatlarında Türkçeden farklı olarak eril ve dişil kullanım vardır. Şiirin orijinal metninde İngilizcede kadınlar için kullanılan “her/onun” iyelik sıfatı bulunmaktadır.

İkinci drtlgn ilk satırında ise ilk yaprak imgesi dönüşüme uğrar: “Sonra yaprak tekrar yaprağa döner” (s. 272). Bu satır olağanüstü güzelliğe sahip olandan sıradan olana geçişi işaret eder. Frost, bir durulma ya da düşüşe işaret ederek başlangıçtaki güzelliğin sürdürülemeyeceği ve yerini daha sıradan bir şeye bırakması gerektiği fikrini verir. Bu da ilkbahardan sonbahara geçildiği şeklinde yorumlanabilir. İlkbaharda altın yeşil olan yaprakların yerinde yine yapraklar vardır fakat artık o yaprakların eski ihtiyaını ve görkemi yoktur. İnsan hayatı da mevsimler gibi döngü içerisindedir. Frost’un şiiri, erken yaşamın canlılığının yavaş yavaş yetişkinliğin rutinine dönüştüğü gençlikten olgunluğa geçiş için bir metafor olarak okunabilir. Aynı doğada olduğu gibi insanda da mevcut olan güzellikler ve değerler yerini başka bir hale bırakır. Bu yüzden de sonraki satırda bahsedildiği üzere: “Eden⁶ böylece kedere bürünür” (s. 272). Frost, İncil’de yer alan cennet ve mükemmellik meknı olan Cennet Bahçesi’ne/Eden’e gönderme yapar. Frost, cennetin kaybı ile doğal dünyadaki güzellik ve masumiyetin kaçınılmaz düşüşü arasında bir paralellik kurar. Tıpkı cennetin mükemmelliğinin kaybolduğu gibi, doğanın ilk güzelliğinin de zamanla kaybolduğunu düşündürür.

Sonraki dize, “şafak yavaşça gündüze yerini bırakır” (s. 272), geçicilik ve değişim temasını sürdürür. Frost, geçicilik temasını daha da belirgin kılmak için şafak imgesini tercih eder. Ekseriyetle yeni başlangıçlar ve umutla ilişkilendirilen şafak, güzel ve umut verici anların bile kısa ömürlü olduğuna işaret edecek şekilde güne evirilen bir şey olarak tasvir edilir. Frost, zamanın kaçınılmaz geçişini ve bir durumun diğerine dönüşümünü sezdirir ve doğal dünyada hiçbir şeyin sabit kalmadığı fikrini güçlendirir. şiirin adıyla aynı olan son dize ise şiirin ana temasını zl ve akılda kalıcı bir ifadeyle ortaya koyar: “Hiçbir altın sonsuza dek kalmaz” (s. 272). Bu ifade değerli ve güzel olan her şeyin geçici doğasına dair bir mecaz görevi görür. şiir boyunca ‘altın’ kelimesine yer verilmesi sadece fiziksel güzelliği değil, aynı zamanda doğası gereği geçici olan masumiyet, saflık ve gençlik gibi nitelikleri de sembolize eder.

Frost, metaforik bir dil aracılığıyla, insan yaşamının paradoksal yapısına dikkat çeker; en derin ve unutulmaz deneyimlerin genellikle kısa süreli olmasının kaçınılmazlığını şiirsel bir perspektifle ele alır. şiir, değişim ve kaybın kaçınılmazlığını yansıttığı için melankoli duygusu uyandırır, ancak

⁶ “Aden Bahçesi, İbranice İncil’in (Eski Ahit) Yaratılış kitabında, Tanrı’nın emirlerine itaatsizlik ettikleri için kovulmalarından önce ilk yaratılan erkek ve kadın olan Ādem ve Havva’nın yaşadığı İncil’deki cennettir” (Britannica, 2024).

aynı zamanda bu altın anların sürdüğü sürece değerini bilmeye yönelik ince bir hatırlatıcı görevi de görür. Sonbahar, Frost'un şiirinde belli belirsiz ama önemli bir rol oynar. Şiirde açıkça sonbahardan bahsedilmese de değişim, geçicilik ve güzelliğin kaçınılmaz düşüşü gibi edebiyatta genellikle sonbaharla ilişkilendirilen ana temalar ele alınarak dolaylı olarak mevsime gönderme yapılır. Frost'un şiiri, sonbahar gibi, yaşamın döngüsel doğasını açığa çıkarır. Sonbahar, doğanın kış uykusuna hazırlanmak üzere soluklanmaya başladığı döngünün bir aşamasını temsil eder. Benzer şekilde şiir, altın rengi ve güzel olan her şeyin geçici olduğunu, doğal bir döngünün parçası olarak değişmeye ve solmaya mahkûm kaldığını öne sürer. Hayata dair bu döngüsel bakış açısı, şiirin 'altın olan hiçbir şey kalıcı değildir' mesajının merkezinde yer alır. Frost'un şiiri, sonbahar yapraklarının düşmeden önceki geçici parlaklığı gibi, her şeyin geçiciliğine dair bir ayna tutar.

Sonuç

Sonbahar, edebiyatta tematik bir unsur olarak işlenir. William Shakespeare, Yahya Kemal Beyatlı ve Robert Frost'un eserlerinde sonbahar teması karşılaştırıldığında, her bir şairin kendine özgü kültürel ve dönemsel koşullarını yansıtan çeşitli tematik ve üslupsal farklılıklar ve benzerlikler ortaya çıkar. Elizabeth döneminde yazan William Shakespeare, "73. Sone" adlı eserinde sonbaharı yaşlanma ve ölümün yaklaşması için etkili bir metafor olarak kullanır, ancak ele aldığı konu daha içsel ve kişiseldir. Shakespeare'in sonesi, yaşamın kısılmasını mevsimsel değişimle ilişkilendirmek için zengin imgelerden yararlanarak evrensel insana dair evrensel bir tema olan ölümlülük meselesine değinir. Diğer yandan, Türk şair Yahya Kemal, sonbaharı zamanın kaçınılmaz geçişi, insan ömrünün tükenişi ve ölümün yaklaşmasına dair bir metafor olarak ele alır. Yahya Kemal, şiiriyle hem Osmanlı mirasına uzanan köklü bir geleneğe hem de Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinin modernleşme çabalarına ayna tutar. Şair, sonbahar mevsimini, ulusal kimliğin ve toplumun daha büyük bir kültürel dönüşüm içinde olduğu bir dönemin melankolik atmosferini yansıtan evrensel bir sembol olarak kullanır. Frost ise modernist dönemin karakteristik özelliklerinden olan değişim ve dönüşüm temalarını, sonbahar mevsimini sezdirerek ve 20. yüzyılın karmaşık ve çelişkili yapısıyla iç içe geçirerek şiirlerinde öznel bir üslupla yansıtır. Frost, bu sayede hem bireyin iç dünyasındaki dönüşümleri hem de toplumun yaşadığı hızlı değişimleri, yalın ve etkileyici bir dille ifade etmeyi başarır.

Üç şair de ölüm temasını sonbahar penceresinden inceler, ancak yaklaşımları bazı farklılıklar gösterir. Shakespeare sonbaharı, yaşlanmayı ve

ölümün kaçınılmazlığını sembolize etmek için kullanır, ancak geleneksel sone formu içinde daha yapılandırılmış bir tarzda ele alır. Sonbahar imgelerinden ölümlülüğün nihai kabulüne ilerleyiş, hayatın geçiciliğine rağmen aşkın kalıcı olduğunu hatırlatır. Yahya Kemal de benzer şekilde, sonbaharı ruhun yolculuğu için bir zemin olarak kullanarak yaşamdan ölüme kademeli bir ilerleme yoluyla ölümlülük temasını ele alır. Yahya Kemal, şiirinde lirik bir üslup benimser ve insan deneyimini yansıtmak için doğal dünyayı şiirinin merkezine koyar. Şiirin hüznü tonu, yaşlanma ve ölümü kabullenme süreciyle derin bir şekilde ilişkiyi yansıtır. Frost ise ölümlülüğün özünü daha yoğun ve sembolik bir biçimde yakalar. Şiirin kısalığı, güzelliğin ve hayatın geçici doğasına bir göndermedir. Frost, Shakespeare'in ve Yahya Kemal'in eserlerinde bulunan ayrıntılı anlatı olmadan, kalıcı bir kayıp duygusu yaratır.

Doğanın sembol olarak kullanılması, üç şairin de şiirlerinde ortak bir temadır. Shakespeare'in doğa imgeleri zengin olmakla birlikte, arkadaşlık duygusuyla daha doğrudan bir bağlantı içindedir. Sonesinde yer verdiği çıplak dallar, solan ışık ve sönen ateş, konuşmacının kendi yaşlanması ve yaklaşan ölümü için güçlü metaforlar olarak işlev görür ve soyut ölümlülük kavramını somut, canlı imgelerle temellendirir. Yahya Kemal, ruhun yaşamdan ölüme doğru geçişini somutlaştırmak için dökülen yapraklar, kararan ufuklar ve doğanın sessizleşmesi gibi imgeleri tercih eder. Yaşamın yükseliş ve düşüşlerinin, tıpkı mevsimlerin değişimi gibi olduğunu doğayı referans alarak anlatır. Frost'un şiirindeki doğa tasviri ise minimalist ama derindir; değişen mevsimler yaşam döngüsünü ve çürümenin kaçınılmazlığını açığa vurur. Frost'un doğal dünyayı kullanması bir yolculuktan ziyade varoluşun geçici doğası üzerine bir düşünme biçimidir.

Her bir şiirin duygusal tonu ve çözümü de çeşitlilik gösterir. Shakespeare'in sonesi melankolik olmakla birlikte, bir eylemsellik ve düşünme tonu taşır. Yaklaşan ölümün farkına varılması, konuşmacı ile muhatap arasındaki duygusal bağı yoğunlaştırmaya yarar ve ölümlülük bilincinin, aşkın değerini artırdığını hissettirir. Yahya Kemal'in şiiri de derin bir melankoliden ölümün dingin bir kabullenişine geçerek yaşamın doğal döngüsünün kültürel ve düşünsel bir kabullenişini yansıtır. Şiirin tonu kederli olsa da nihayetinde huzur ve sükûnet taşır. Buna karşın, Frost'un eseri, baştan sona hüznü bir teslimiyet duygusunu tutarlı bir biçimde yansıtır. Şiirin kısalığı, diğer şairlerin eserlerinde bulunan çözüm veya huzur olmaksızın, okuyucuyu kaybın kaçınılmazlığına dair kalıcı bir hisle baş başa bırakır.

ÖLÜM, GEÇİCİLİK VE KABULLENİŞ:
SHAKESPEARE, YAHYA KEMAL VE FROST'UN
ŞİİRLERİNDE SONBAHAR

Shakespeare, Yahya Kemal ve Frost ölümlülük ve değişimin sembolü olarak sonbahar temasını işlerken, kültürel bağlam, tematik derinlik ve duygusal karşılık açısından daha önce bahsedildiği gibi benzerlikler ve farklılıklar gösterirler. Seçilen eserler hep birlikte değerlendirildiğinde, her birinin insanın evrensel ölümlülük anlayışına, dünyanın baki olmadığına, güzelliklerin geçiciliğine ve hayatın bir döngü içinde süregeldiğine dair farklı bir sonbahar yorumu sunduğu görülür.

KAYNAKÇA

- AKTAN, B. (2015). Yahya Kemal Beyatlı'nın şiirlerinde dil ve ahenk. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (14).
- BAKER, W. (2009). *William Shakespeare*. Continuum.
- BATE, J. (2010). *Soul of the age: A biography of the mind of William Shakespeare*. Random House Trade Paperbacks.
- BAYM, N. (1965). An approach to Robert Frost's nature poetry. *American Quarterly*, 17(4), 713–723.
- BEYATLI, Y. K. (1974). Sessiz gemi. *Kendi gök kubbemiz*. Yahya Kemal Enstitüsü.
- BEYATLI, Y. K. (1974). Sonbahar. *Kendi gök kubbemiz*. Yahya Kemal Enstitüsü.
- BLOOM, H. (Ed.). (2010). *William Shakespeare*. Bloom's Literary Criticism.
- BOYCE, C. (2005). *Critical companion to William Shakespeare: A literary reference to his life and works*. Facts On File, Inc.
- BRITANNICA, T. Editors of Encyclopaedia (2024). *Garden of Eden*. *Encyclopaedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Garden-of-Eden>
- BRODSKY, J. (1994). *Why is Robert Frost the quintessential American poet?* The New Yorker. <https://www.newyorker.com/magazine/1994/09/26/on-grief-and-reason>
- FAGAN, D. J. (2007). *Critical companion to Robert Frost: A literary reference to his life and work*. Facts On File.
- FAGGEN, R. (2008). *The Cambridge introduction to Robert Frost*. Cambridge University Press.
- FROST, R. (1930). Nothing gold can stay. In *Collected poems of Robert Frost*. New York, H. Holt and Company.
- FRYE, N. (2020). *Anatomy of criticism: Four essays*. Princeton University Press.
- GERBER, P. L. (2024). *Robert Frost*. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/biography/Robert-Frost>
- HART, H. (2017). *The life of Robert Frost*. John Wiley & Sons, Incorporated.
- HERRICK, R. (2003). *Selected poems* (D. Jenson-Dibley, Ed.). Routledge.

- HOHM, I., Wormley, A. S., Schaller, M., & Varnum, M. E. W. (2024). Homo temporus: Seasonal cycles as a fundamental source of variation in human psychology. *Perspectives on Psychological Science*, 19 (1), 151-172.
- JARRELL, R. (1963). Fifty years of American poetry. *Prairie Schooner*, 37(1), 1–27.
- MEYERS, J. (1996). *Robert Frost: A Biography*. Constable.
- NIKOU, C. (2010). The Radiance of the French symbolism in Greece Christos Nikou. In R. Neginsky (Ed.), *Symbolism, Its Origins and Its Consequences* (pp. 409–425). Cambridge Scholars Publishing.
- PARINI, J. (1999). *Robert Frost: A life*. Henry Holt.
- POETRY FOUNDATION. (n.d.). *Robert Frost*. Poetry Foundation. 24.08.2024. <https://www.poetryfoundation.org/poets/robert-frost>
- SHAKESPEARE, W. (1993). 73. Sone. *William Shakespeare: Tüm soneler* (Çev. T. S. Halman). Cem Yayınevi. (Orijinal yayın yılı: 1609)
- TANPINAR, A. H. (1995). *Yahya Kemal*. Dergâh Yayınları.
- TINDALL, W. Y. (1955). *The literary symbol*. Columbia University Press.
- TÜRK DİL KURUMU. (t.y.). *Sonbahar*, 21.08.2024. <https://sozluk.gov.tr/>
- TÜRK DİL KURUMU. (t.y.). *Teşrin*, 22.08.2024. <https://sozluk.gov.tr/>
- YİVLİ, O. (2021). *Yahya Kemal Beyatlı (1884-1958)*. Atatürk Ansiklopedisi. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/yahya-kemal-beyatli-1884-1958/>